

ಫಲಗಳಾದ ಶೋಕಮೋಹಗಳು ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಿಯಲ್ಲಿ ಅಸಂಭವ ಎಂದೇ ತೋರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಆತ್ಮಜ್ಞಾನಿಯ ಆ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಸಂಸಾರದ ಸಂಪೂರ್ಣ ನಾಶವನ್ನೇ ಉಪನಿಷತ್ತು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾಷ್ಯ : ಯ ಅವಮ್ ಅತೀತ್ಯೈಃ ಮಂತ್ರೈಃ ಉಕ್ತ ಆತ್ಮಾ, ಸ ಸ್ವೇನ ರೂಪೇಣ ಕಿಂಲಕ್ಷಣ ಇತ್ಯಾಹ ಅಯಂ ಮಂತ್ರಃ |

ಯಾವ ಆತ್ಮದ ಬಗ್ಗೆ ಹಿಂದಿನ ಮಂತ್ರಗಳು ವಿವರಿಸುತ್ತವೆಯೋ, ಆ ಆತ್ಮದ ಸ್ವರೂಪ ಅಥವಾ ಸ್ವಂತ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಯಾವುವು ಎಂದು ಈ ಮಂತ್ರವು ಹೇಳುತ್ತದೆ.

ಸ ಪರ್ಯಗಾತ್ ಶುಕ್ರಮ್ ಅಕಾಯಮ್ ಅವ್ರಣಮ್ ಅಸ್ನಾವಿರಂ ಶುದ್ಧಮ್ ಅಪಾಪವಿದ್ಧಮ್ |

ಕವಿ: ಮನೀಷೀ ಪರಿಭೂಃ ಸ್ವಯಂಭೂಃ ಯಾಥಾತಥ್ಯತಃ ಅರ್ಥಾನ್ ವ್ಯದಧಾತ್ ಶಾಶ್ವತೀಭ್ಯಃ ಸಮಾಭ್ಯಃ || ೮ ||

ಸಃ = ಅವನು ಪರ್ಯಗಾತ್ = ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವವನು ಶುಕ್ರಮ್ = ಜ್ಯೋತಿಸ್ವರೂಪನು ಅಕಾಯಮ್ = ಲಿಂಗಶರೀರರಹಿತನು ಅವ್ರಣಮ್ = ಯಾವ ಗಾಯಗಳೂ ಇಲ್ಲದವನು ಅಸ್ನಾವಿರಂ = ನರಗಳು ಕೂಡ ಇಲ್ಲದವನು ಶುದ್ಧಂ = ಶುದ್ಧನು ಅಪಾಪವಿದ್ಧಂ = ಪಾಪದ ಹೊಡೆತವಿಲ್ಲದವನು ಕವಿಃ = (ಇಂದ್ರಿಯಗಳ) ಆಚೆ ಇರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಬಲ್ಲವನು ಮನೀಷೀ = ಮನಸ್ಸಿನ ಒಡೆಯನಾದ ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಈಶ್ವರನು ಪರಿಭೂಃ = ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇರುವವನು ಸ್ವಯಂಭೂಃ = ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಉಂಟಾದವನು (ಈತನು ಉಂಟಾಗುವದಕ್ಕೆ ಯಾವುದೇ ಕಾರಣವಿಲ್ಲ) (ಅವನು) ಯಾಥಾತಥ್ಯತಃ = ಹೇಗಿದೆಯೋ ಹಾಗಿರುವಂತೆ ಶಾಶ್ವತೀಭ್ಯಃ ಸಮಾಭ್ಯಃ = ನಿತ್ಯರಾದ ಸಂವತ್ಸರಗಳೆಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳಿಗೆ ಅರ್ಥಾನ್ = ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ವ್ಯದಧಾತ್ = ಹಂಚಿಕೊಟ್ಟನು.

ಅವನು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿಯೂ ಇರುವವನು. ಲಿಂಗಶರೀರ ರಹಿತನಾಗಿರುವವನು. ಯಾವ ಗಾಯಗಳು ಮತ್ತು ನರಗಳು ಇಲ್ಲದವನು (ಹೀಗಾಗಿ ಸ್ಥೂಲ ಶರೀರ ಇವನಿಗಿಲ್ಲ.) ಶುದ್ಧನು, ಯಾವ ಪಾಪದ ಹೊಡೆತವಿಲ್ಲದವನು (ಹೀಗಾಗಿ ಅವನಿಗೆ ಕಾರಣಶರೀರ ಇಲ್ಲ). ಇಂದ್ರಿಯಗಳ ಆಚೆ ಇರುವುದನ್ನೂ ನೋಡಬಲ್ಲವನು. ಮನಸ್ಸಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದ ಅವನು ಸರ್ವಜ್ಞನಾದ ಈಶ್ವರನು. ಎಲ್ಲಕ್ಕಿಂತಲೂ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇರುವವನು. ತಾನೇ ತಾನಾಗಿ ಉಂಟಾಗಿರುವವನು. ಈಶ್ವರನಾದ ಅವನು ನಿತ್ಯರಾದ, ಸಂವತ್ಸರಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡುವ ಪ್ರಜಾಪತಿಗಳಿಗೆ ಅವರವರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಭಾಗಿಸಿಕೊಟ್ಟನು.

ಭಾಷ್ಯ : ಸ ಪರ್ಯಗಾತ್, ಸಃ ಯಥೋಕ್ತ ಆತ್ಮಾ ಪರ್ಯಗಾತ್ ಪರಿ ಸಮಂತಾತ್ ಅಗಾತ್ ಗತವಾನ್, ಆಕಾಶವದ್ ವ್ಯಾಪೀ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಶುಕ್ರಂ ಶುಭ್ರಂ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮತ್ ದೀಪ್ತಿಮಾನ್ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅಕಾಯಮ್ ಅಶರೀರಂ ಲಿಂಗಶರೀರವರ್ಜಿತ ಇತ್ಯರ್ಥಃ | ಅವ್ರಣಮ್ ಅಕ್ಷತಮ್ | ಅಸ್ನಾವಿರಮ್ ಸ್ನಾವಾಃ ಸಿರಾ ಯಸ್ಮಿನ್ನ ವಿದ್ಯಂತೇ ಇತಿ ಅಸ್ನಾವಿರಮ್ | ಅಪ್ರಣಮ್ ಅಸ್ನಾವಿರಮ್ ಇತಿ ವಿತಾಭ್ಯಾಂ ಸ್ಥೂಲಶರೀರಪ್ರತಿಷೇಧಃ | ಶುದ್ಧಂ ನಿರ್ಮಲಮ್ ಅವಿದ್ಯಾಮಲರಹಿತಮಿತಿ ಕಾರಣಶರೀರಪ್ರತಿಷೇಧಃ | ಅಪಾಪವಿದ್ಧಂ ಧರ್ಮಾಧರ್ಮಾದಿಪಾಪವರ್ಜಿತಮ್ | ಶುಕ್ರಮಿತ್ಯಾದಿನಿ ವಚಾಂಸಿ ಪುಂಲಿಂಗತ್ವೇನ ಪರಿಣೇಯಾನಿ, ಸ ಪರ್ಯಗಾತ್ ಇತ್ಯುಪಕ್ರಮ್ಯ ಕವಿರ್ಮನೀಷೀ ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಪುಂಲಿಂಗತ್ವೇನ ಉಪಸಂಹಾರಾತ್ |

ಸ ಪರ್ಯಗಾತ್ = ಈ ಹಿಂದೆ ವಿವರಿಸಿರುವ ಆತ್ಮನು ಪರ್ಯಗಾತ್ ಎಂದರೆ 'ಪರಿ' ಎಂದರೆ ಎಲ್ಲೆಡೆಯೂ 'ಅಗಾತ್' ಈಗಾಗಲೇ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಆಕಾಶದಂತೆ ಎಲ್ಲ ಕಡೆಯೂ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುವ ತತ್ತ್ವ ಎಂದರ್ಥ. ಶುಕ್ರಂ = ಶುಭ್ರವಾದುದು, ಜ್ಯೋತಿರೂಪವುಳ್ಳದ್ದು, ಚೈತನ್ಯದ ಬೆಳಕನ್ನೇ ತನ್ನ ರೂಪವಾಗಿ ಉಳ್ಳದ್ದು ಎಂದರ್ಥ. ಅಕಾಯಮ್ = ಶರೀರ ರಹಿತವಾದುದು. ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಲಿಂಗಶರೀರಶೂನ್ಯವಾದುದು ಎಂಬ ಅರ್ಥ ಬರುತ್ತದೆ. ಅವ್ರಣಮ್ = ಯಾವ ಗಾಯವೂ ಇಲ್ಲದ್ದು. ಅಸ್ನಾವಿರಮ್ = ಸ್ನಾವಾ ಎಂದರೆ ಸ್ನಾಯುಗಳು ಅಥವಾ ನರಗಳು ಎಂದರ್ಥ. ಅವುಗಳು ಎಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲವೋ ಅಂಥದ್ದು. ಅಪ್ರಣಮ್, ಅಸ್ನಾವಿರಂ - ಈ ಎರಡು ವಿಶೇಷಗಳ ಮೂಲಕ ಉಪನಿಷತ್ತು ಆತ್ಮನಿಗೆ ಸ್ಥೂಲಶರೀರವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತದೆ. ಶುದ್ಧಂ = ಯಾವುದೇ ಕೊಳಕು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು. ಅವಿದ್ಯೆಯೇ ಇಲ್ಲಿ ಕೊಳಕು. ಅಂಥ ಅವಿದ್ಯೆಯು ಸೋಂಕು ಆತ್ಮನಿಗೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಹೇಳುವ ಮೂಲಕ ಉಪನಿಷತ್ತು ಆತ್ಮನಿಗೆ ಕಾರಣಶರೀರವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಅಪಾಪವಿದ್ಧಂ = ಇಲ್ಲಿ ಪಾಪವೆಂದರೆ ಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಅಧರ್ಮ ಎರಡೂ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳೆರಡರ ಸಂಪರ್ಕ ಆತ್ಮನಿಗೆ ಇಲ್ಲ ಎಂದರ್ಥ.

ಉಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರಂ, ಶುದ್ಧಂ, ಅಪಾಪವಿದ್ಧಂ ಎಂಬ ಪದಗಳು ನಪುಂಸಕ ಲಿಂಗದಲ್ಲಿ ಇವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಪುಲ್ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಓದಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ, ಆತ್ಮನ ವಿಶೇಷಗಳಾಗಿ ಈ ಮಂತ್ರದಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿರುವ ಪರ್ಯಗಾತ್ ಎಂಬುದರಿಂದ ಹಿಡಿದು, ಕವಿಃ, ಮನೀಷೀ, ಪರಿಭೂಃ ಸ್ವಯಂಭೂಃ ಎಂಬುವವರೆಗೆ - ಮಿಕ್ಕಿಲ್ಲ ಪದಗಳೂ ಪುಲ್ಲಿಂಗದಲ್ಲಿಯೇ ಇವೆ, ಹೀಗಾಗಿ.